

*Patrzymy abyśmy potomności zostawili dzieła trwałe,
zwiększające nasz majątek narodowy.
Trzeba iść wytrwale naprzód stosownie do naszych środków,
jednak bez zastoju i cofania się w myśl starej,
a głębokiej sentencji „Nulla dies sine linea”¹*

Maksymilian Matakiewicz, 1924 r.

motto życiowe Profesora

Prof. Maksymilian Matakiewicz był naukowcem i społecznikiem, wychowawcą pokoleń specjalistów inżynierii wodnej w Polsce. Przedstawiamy mniej znany dotychczas epizod pracy zawodowej profesora związany z pobytem w Tarnowie i wykonaniem na zlecenie Magistratu kompletnego projektu ujęcia i wodociągu przeznaczonego dla tego miasta.

Maksymilian August Antoni Matakiewicz urodził się 27 czerwca 1875 r. w Niepołomicach^{1,2}, zmarł 3 lutego 1940 r. we Lwowie, był synem Antoniego i Augusty z Kołodziejów, bratem Antoniego (1911-18 posła do austriackiej Rady Państwa, następnie posła do I i II Sejmu RP). Ukończył w 1893 r. szkołę realną w Krakowie (zdał maturę w V LO w Krakowie w 1893 r.). W latach 1893-99 studiował na Wydziale Inżynierii Politechniki we Lwowie, w czasie studiów odbywał jednoroczną służbę wojskową (w latach 1896-97), którą ukończył ze stopniem oficera rezerwy artylerii. Dyplom inżyniera uzyskał w 1900 r. Był żonaty (1906) z Heleną Zaleską, miał córkę. Od 1 czerwca 1899 r. do 30 kwietnia 1900 r. był asystentem Katedry Budownictwa Wodnego Politechniki Lwowskiej, następnie adiunktem (nominacja na adiunkta budownictwa przez c.k. Namiestnika 13 marca 1900 r. L. 2227pr., od 1 kwietnia 1900 r. objął stanowisko adiunkta budownictwa). Od 1 maja do 30 czerwca 1900 r. pracował w c.k. Namiestnictwie jako inżynier budowli wodnych, od 1 lipca do 30 1900 r. w c.k. Starostwie w Tarnowie, od 1 stycznia 1901 r. do 31 maja 1903 pracował w c.k. Krajowym Oddziale Hydrograficznym. W latach 1901-02 był zastępcą profesora i konstruktorem katedry budownictwa wodnego, odbywał podróże naukowe, prowadził samodzielnie „za urlopem ze służby państwowej” większe roboty techniczne (w tym także projektował wodociąg w Tarnowie). 20 maja 1905 r. uzyskał stopień doktora nauk technicznych na Politechnice Lwowskiej (promotor – prof. Kazimierz Olearski). Następnie przeszedł do c.k. Namiestnictwa *zajęty do reprezentowania budownictwa wodnego do 15 listopada 1906 r., zamianowany inżynierem od 1 grudnia 1905 r.*

3

(nominacja na inżyniera w galicyjskiej państwowej służbie budowniczej przez c.k. Namiestnika z 23 listopada 1905 r. L. 14848 pr.).

Rada Miejska w Tarnowie 19 października 1906 r. ogłosiła konkurs na hydrotechnika (L. 14526)

ogłoszony w *Czasie w Krakowie, Nowej Reformie, Słowie Polskim* we Lwowie, *Kurierze Lwowskim, Czasopiśmie Technicznym* we Lwowie

4.

W konkursie uczestniczyli inżynierowie Włodzimierz Dziakiewicz – Bochnia, Piotr Władysław Witold Jackowski - Nadbrzezie, Wincenty Schönberg – Kraków, Izydor Opolski – Stryj, Romuald Karol Rosłoński – Charlottenburg, dr inż. Maksymilian Matakiewicz – Lwów i Eugeniusz Malisz - Wiedeń (zrezygnował ze względów służbowych 14 listopada 1906 r.). W dniu 14 listopada 1906 r. dr inż. M. Matakiewicz wystąpił z zgłoszeniem do konkursu na stanowisko inżyniera hydrotechnika z 24 załącznikami. 22 listopada 1906 r. burmistrz Tarnowa wysłał pismo do dr inż. M. Matakiewicza z informacją, iż Rada Miejska uchwałą z 22 listopada 1906 r. nadała mu posadę inżyniera hydrotechnika do budowy wodociągów w mieście Tarnowie. 31 grudnia 1906 r. z upoważnienia burmistrza Tarnowa wysłano do dr. Matakiewicza pismo informujące o dostarczeniu studni próbnej,

przez co nagłą sprawą jest potrzeba sporządzenia planu dla użytku właściciela gruntu, na którym studnia ma być założoną

, dlatego Magistrat nie może zgodzić się na odłożenie przyjazdu Matakiewicza do 1 lutego 1907 r.

Wiceburmistrz Tarnowa Eliasz Goldhammer 5 stycznia 1907 r. pisze pismo do Namiestnictwa Lwów (pracodawcy dr. M. Matakiewicza): (...) *Ekscelencyo! Tyfus i inne choroby zagnieździły się na stałe i wzmagają się w sposób niekiedy zastraszający – a tylko przyspieszenie racjonalnej budowy wodociągów może ten stan rzeczy usunąć*

. Interwencja wiceburmistrza pomogła, gdyż już 19 stycznia 1907 r. wypłacono 350 koron zaliczki z funduszu wodociągowego za czas pracy w dniach 15-31 stycznia 1907 r. nowemu inżynierowi hydrotechnikowi – kierownikowi Biura Wodociągowego w Tarnowie.

W okresie od stycznia 1907 r. do października 1908 r. Maksymilian Matakiewicz wykonał szczegółowy projekt ujęcia wody w Świerczkowie, stacji pomp i systemu wodociągowego ze zbiornikiem wody zasilającego Tarnów. 22 lipca 1908 r. dr M. Matakiewicz informuje Magistrat o propozycji Kolegium Profesorów Politechniki we Lwowie objęcia posady profesora nadzwyczajnego Politechniki Lwowskiej w Katedrze Budownictwa Wodnego. Ostateczny wniosek o zwolnienie z funkcji Dyrektora Biura Wodociągowego w Tarnowie składa 20 października 1908 r. Odwołano go uchwałą Magistratu z 23 października 1908 r. z dniem 1 listopada 1908 r. Płaca dr. inż. M. Matakiewicza w 1908 r. wynosiła 8 tys. koron rocznie. W liście pisanym ze Lwowa dnia 22.11.1908 r. dr inż. M. Matakiewicz dziękuje za uznanie zawarte w piśmie z Magistratu Tarnowa z 23 października 1908 r. L. 19343. Równocześnie poleca na stanowisko dyrektora Biura Wodociągowego i budowniczego wodociągu tarnowskiego inżyniera Rostańskiego.

Maksymilian Matakiewicz 1 stycznia 1909 r. zostaje profesorem nadzwyczajnym Politechniki Lwowskiej (Ministerstwo Wyznań i Oświaty w Wiedniu zawiadamia dr. inż. M. Matakiewicza o nominacji cesarskiej na nadzwyczajnego profesora Szkoły Politechnicznej we Lwowie, dnia 28 grudnia 1908 r. L. 50581). W latach 1909-13 Matakiewicz był dziekanem Wydziału Wodnego Politechniki. Od 1 kwietnia 1911 r. został mianowany profesorem zwyczajnym budownictwa wodnego Politechniki Lwowskiej (Ministerstwo Wyznań i Oświaty w Wiedniu zawiadamia p.

Matakiewicza o nominacji cesarskiej na zwyczajnego profesora Szkoły Politechnicznej we Lwowie, dnia 1 kwietnia 1911 r. L. 13598).

Od 16 października 1914 r. (według innych danych 16 września 1914 r.) do 25 listopada 1916 r. (według innych danych 22 października 1917 r.) odbył służbę wojskową. W roku akademickim 1919-20 był rektorem Politechniki Lwowskiej, następnie w roku akademickim 1920-21 prorektorem Politechniki. Uczestniczył w obronie Lwowa w latach 1918-19, był radnym miasta Lwowa w latach 1921-30, pierwszym zastępcą komisarza rządowego dla królewskiego stołecznego miasta Lwowa 1927-28. Trzykrotnie pełnił funkcję ministra robót publicznych: od 29 grudnia 1929 r. (w piątym rządzie Kazimierza Bartla) do 17 marca 1930 r., od 29 marca (w pierwszym rządzie Walerego Sławka) do 23 sierpnia 1930 r.^{6,7,8} oraz od 25 sierpnia (w drugim rządzie Józefa Piłsudskiego) do 4 grudnia 1930 r.

9

Od 7 grudnia 1930 r. do 31 stycznia 1931 r. korzystał z urlopu płatnego na dokończenie prac naukowych oraz książki „Żegluga śródziemna i budowa dróg wodnych”. Od 1 lutego 1931 r. powrócił do pracy naukowej na Politechnice Lwowskiej. Członek-korespondent Akademii Nauk Technicznych (Towarzystwa Naukowego we Lwowie) od 1923 r., prezes Akademii (Towarzystwa) w latach 1930-33

10

. Odznaczony m.in. 11 listopada 1936 r. przez prezydenta Mościckiego we Lwowie Złotym Krzyżem Zasługi, w 1937 r. Komandorią Orderu Polonia Restituta.

Autor wielu książek, artykułów i podręczników akademickich, w tym książek: wraz z Z. Ciechanowskim i K. Pomianowskim „Zasady budowy wodociągów” Część III cyklu „Budownictwo wodne” (Lwów 1914), „Drogi wodne w Polsce” (Warszawa 1917), „Budowa jazów” Część IV (Lwów 1920), „Regulacja rzek” Część V (Lwów-Warszawa 1921, Wydawnictwo Naukowe Ossolińskich), „Światowe drogi wodne a regulacja Wisły” (Lwów-Warszawa 1921), „Żegluga śródziemna i budowa dróg wodnych” Część VI (Warszawa 1931), „Zasady wyzyskiwania sił wodnych, pomiary i obliczenia wodne” Część VII, M. Matakiewicz, Michał Mazur (Lwów 1936.).

Profesor Maksymilian Matakiewicz zmarł nagle 3 lutego 1940 r. w trakcie egzaminowania *tępeg o, aroganckiego, partyjnego aktywisty*

11

. Pochowany został na Cmentarzu Łyczakowskim we Lwowie (sektor 77, pole 71, grobowiec 68).

dr inż. Tadeusz Rzepecki

Zdjęcie: NAC)

¹Emil Paczeński. Maksymilian Matakiewicz (1885 – 1940) wybitny polski hydrolog i specjalista w dziedzinie budownictwa wodnego. Wielcy Polacy hydrotechnicy i żegludowcy. Fundacja otwartego muzeum techniki. Prosto z pokładu. Biuletyn nr 36. Rok IV. Wrocław. Sierpień 2006 r.

²Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego – Teczka Personalna akt osobowych. Archiwum Akt Nowych Warszawa sygn. 4278.

³http://pl.wikipedia.org/wiki/Maksymilian_Matakiewicz 17 luty 2007 r.

⁴Tabela Kwalifikacyjna CK Namiestnika we Lwowie z 15.11.1906 r.

⁵Tadeusz Rzepecki. Historia tarnowskich wodociągów i kanalizacji. Od drugiej połowy XV wieku do 2010 roku (w stulecie powstania nowoczesnego wodociągu). Tarnów 2010 r.

⁶http://pl.wikipedia.org/wiki/Maksymilian_Matakiewicz 17 luty 2007 r.

⁷<http://www.lwow.home.pl/politechnika/politechnika2.html> 17 luty 2007 r.

⁸<http://www.wp39.netlook.pl/str/2rp/srrp.php> 17 luty 2007 r.

⁹http://pl.wikipedia.org/wiki/Drugi_rz%C4%85d_J%C3%B3zefa_Pi%C5%82sudskiego 17 luty 2007 r.

¹⁰<http://www.lwow.home.pl/politechnika/politechnika2.html> 17 luty 2007 r.

¹¹<http://www.lwow.home.pl/politechnika/politechnika2.html> 17 luty 2007 r.